

UZASADNIENIE

W przypadku wyroku utrzymującego w mocy wyrok sądu I instancji uzasadnienie sporządzane jest na wniosek strony; dlatego sąd odwoławczy ograniczył swoje uzasadnienie do apelacji prokuratora, który wniósł o doręczenie wyroku sądu II instancji z uzasadnieniem (odnośnie oskarżonych R. Ź. (1) oraz B. S. w zakresie całego wyroku k 4764).

Apelacja prokuratora nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy podkreślić, iż apelacja nie kwestionowała ustaleń sądu I instancji w zakresie czynów XXVI, XXVII i XXX, w odniesieniu do których sąd merytoryczny uznał sprawstwo i winę obu oskarżonych. W związku z tym, brak zarzutów w tym przedmiocie zwalnia sąd okręgowy od szczegółowych rozważań w części skazującej oskarżonych i pozwala poprzestać na konkluzji, iż podziela w pełni stanowisko wyrażone w tym względzie przez sąd rejonowy.

Natomiast w wyniku przeprowadzonej kontroli zakwestionowanego rozstrzygnięcia w części uniewinniającej obu oskarżonych, zdaniem sądu odwoławczego zarzuty apelacji – podważające trafność ocen i analiz zawartych w zaskarżonym wyroku – okazały się bezzasadne.

Analizując całokształt zebranych w sprawie dowodów należy uznać, że sąd rejonowy zebrał je w sposób wystarczający do merytorycznego rozstrzygnięcia i należycie ocenił, co pozwoliło mu na wyprowadzenie prawidłowych ustaleń faktycznych, prowadzących do zanegowania (poza czynami XXVI, XXVII i XXX) sprawstwa oskarżonych. Sąd ten ustosunkował się do wszystkich istotnych dowodów w sprawie i stanowisku swemu dał wyraz w zasługującym na aprobatę uzasadnieniu. Dlatego też podzielając w całości ocenę dowodów zaprezentowaną przez sąd merytoryczny, sąd okręgowy nie widzi zasadniczych powodów, aby powtarzać okoliczności wyprowadzone w motywach zaskarżonego wyroku, co wiązałoby się z cytowaniem ich obszernych fragmentów. Poczynione przez sąd ustalenia faktyczne znajdują bowiem odpowiednie oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, który został poddany analizie oraz ocenie, respektującej wymogi art. 4 kpk, art. 5 § 2 kpk, art. 7 kpk, art. 410 kpk. Konfrontując ustalenia faktyczne z przeprowadzonymi na rozprawie głównej dowodami trzeba stwierdzić, iż dokonana przez sąd rejonowy rekonstrukcja zdarzeń i okoliczności popełnienia przedmiotowych czynów (w części uniewinniającej) nie wykazuje błędu i nie zdołała doprowadzić - z wymaganą pewnością - do ustalenia sprawstwa oskarżonych.

Należy podkreślić, iż udowodnienie zachodzi wówczas, gdy w świetle przeprowadzonych dowodów fakt przeciwny dowodzeniu jest niemożliwy lub wysoce nieprawdopodobny. Wymóg udowodnienia należy odnosić tylko do ustaleń niekorzystnych dla oskarżonego, ponieważ on sam korzysta z domniemania niewinności (art. 5 § 1 kpk), a nie dające się usunąć wątpliwości tłumaczy się na jego korzyść (art. 5 § 2 kpk). Najmniejsze wątpliwości powodują, iż dany fakt nie może być uznany za udowodniony, a więc nie stanowi ustalenia faktycznego, które może być podstawą rozstrzygnięcia. Nieuprawdopodobnienie dowodzonej tezy nie może działać na niekorzyść oskarżonego, albowiem może on być uznany winnym jedynie po udowodnieniu mu sprawstwa i winy. To nie oskarżony musi udowodnić swoją niewinność, lecz oskarżyciel ma udowodnić winę; przy czym udowodnić, to znaczy wykazać ją w sposób nie budzący wątpliwości wiarygodnymi dowodami. Oznacza to, że udowodnienie winy obwinionemu musi być całkowite, pewne, wolne od wątpliwości, czego nie można (co wyżej wskazano) powiedzieć o niniejszej sprawie.

Przedmiotowa sprawa ma w istocie charakter poszlakowy; oskarżeni negowali konsekwentnie negowali swoją winę (poza czynem XXVI), a brak jest bezpośrednich dowodów dotyczących inkryminowanych zdarzeń, które mogą indywidualizować sprawców (poza czynami XXVII i XXX).

Fakt, że w sprawie nie występują dowody bezpośrednio wskazujące na sprawstwo oskarżonych, nie przekreśla jeszcze możliwości przypisania im popełnienia zarzucanych czynów i pociągnięcia ich do odpowiedzialności karnej. W takiej sytuacji bowiem pełnowartościowy dowód sprawstwa mogą stanowić tzw. dowody pośrednie (poszlaki). Warunkiem wówczas niezbędnym jest jednak, aby poszlaki te, rozumiane jako udowodnione fakty uboczne, z jednej strony

prowadziły w drodze logicznego rozumowania do ustalenia w sposób niewątpliwy owego sprawstwa, a jednocześnie pozwalały na wykluczenie innej wersji zdarzenia.

Całokształt materiału dowodowego pozwalać musi zatem na stwierdzenie, że inna interpretacja przyjętych faktów ubocznych - poszlak, nie jest możliwa. Sąd rejonowy ustalił fakty stanowiące dowody pośrednie (poszlaki); po ich analizie we wzajemnym powiązaniu prawidłowo przyjął, iż nie dały one jednak wystarczającej podstawy do poczynienia dalszych ustaleń co do faktu głównego, tj. popełnienia przez oskarżonych wszystkich zarzucanych im czynów przestępnych i swoje stanowisko prawidłowo uzasadnił oraz wykazał, że całokształt materiału dowodowego nie wykluczył innej interpretacji przyjętych faktów.

Prokurator jako przesłanki wskazujące na sprawstwo oskarżonych podaje:

- logowanie się telefonów przypisanych oskarżonym w miejscowościach w czasie, gdy były popełniane w nich przedmiotowe przestępstwa;
- wykorzystanie przez sprawców jednej metody działania kradzieży samochodów i podejmowanie przestępczych działań w odniesieniu do samochodów z grupy V.;
- dane z nawigacji samochodowej zabezpieczonej w samochodzie V., w którym został zatrzymany R. Ż. (2).

W tym kontekście należy podkreślić, iż:

- podstawą do ustaleń sądu I instancji odnośnie indywidualizacji sprawstwa w zakresie czynów XXVII i XXX była możliwość powiązania osób oskarżonych ze skradzionymi samochodami, poprzez ujawnienie u nich przedmiotów pochodzących z tych pojazdów. Natomiast R. Ż. (2) został zatrzymany po dokonaniu kradzieży opisanej w punkcie XXVI, przyznał się do tego czynu a jego relacje następnie potwierdził B. S. i w tym zakresie materiał dowodowy potwierdzający sprawstwo obu oskarżonych jest jednoznaczny i bezsporny;
- zdaniem sądu odwoławczego logowanie się przypisanych oskarżonym telefonów w określonych miejscowościach w czasie, gdy były popełniane w nich przedmiotowe przestępstwa mogą świadczyć o tym, iż dysponent tego telefonu przebywał w określonym czasie w danej miejscowości (w okręgu stacji (...)), jednakże nie pozwalają jeszcze przypisać danej osoby do miejsca przestępstwa lub przedmiotu kradzieży. Dodatkowo należy wskazać, iż czas popełniania tych przestępstw nie jest ściśle określony; z reguły pojazdy były zostawiane przez właścicieli wieczorem w pobliżu miejsca zamieszkania, a zabór ich był ujawniany i zgłaszany w godzinach rannych. Poza tym w niektórych przypadkach czas logowania nie w pełni odpowiada prawdopodobnemu momentowi kradzieży pojazdu (czyny XXVII, XXV);
- prokurator w odniesieniu do trzydziestu czynów opisanych w akcie oskarżenia zarzucił obu oskarżonym działanie wspólnie i w porozumieniu

(współsprawstwo). Tymczasem telefon przypisany R. Ż. (2) logował się w miejscowościach czynów: I, II, III, IV, IX, XVII, XVIII, XIX, XX, XXIV; telefon przypisany B. S. nie logował się w miejscowościach czynów: IX, XVII, XVIII, XXI, XXIV. Oznacza to, iż w jedynie przypadku sześciu miejscowości (czynów) logowały się oba telefony; w odniesieniu do pozostałych przestępstw logował się telefon przypisywany jednemu albo drugiemu oskarżonemu. Budzi wątpliwości – na jakiej zasadzie oskarżyciel publiczny przypisał oskarżonym wszystkie czyny popełnione we współdziałaniu. Poza tym tylko w kilku przypadkach dowody wskazują, iż kradzież została (miała być popełniona) przez połączenie zmodyfikowanych sterowników umożliwiających rozruch pojazdów. Wywodzenie stąd o możliwym sprawstwie oskarżonych jest przesadzone, bowiem nie ustalono jednak sposobu kradzieży pozostałych pojazdów. Poza tym taki sposób kradzieży wydaje się typowy, w odniesieniu do samochodów, które mają elektroniczne zabezpieczenia przed kradzieżą. Przypisane oskarżonym czyny wskazują także, iż byli w stanie dokonać kradzieży samochodu nie należącego do grupy V. (V.);

- poza sferą rozważań apelacji pozostają wszystkie te dowody, które organy ścigania przeprowadziły w celu indywidualizacji sprawstwa oskarżonych. Żaden zbadany ślad zabezpieczony na miejscu przestępstwa, jak również

dowody osobowe (w tym mające związek z częściami od kradzionych samochodów) nie potwierdziły sprawstwa oskarżonych. Nie ma więc dowodów wiążących R. Ż. (2) i B. S. konkretnie z miejscami popełnienia przestępstw lub przedmiotami kradzieży (poza czynami XXVI, XXVII i XXX). Również zabezpieczona korespondencja (poza czynem XXVI) nie doprowadziła do ujawnienia treści wskazującej na prowadzenia przez oskarżonych tak szerokiej i ściśle ukierunkowanej działalności przestępczej. Organy ścigania nie ujawniły żadnych dowodów określających sposób pozbywania się skradzionych samochodów. Taka ilość skradzionych pojazdów wymagała od sprawców sprawdzonych metod niezwłocznego pozbywania się pojazdów, paserów, punktu mechaniki pojazdowej. Tymczasem materiał dowodowy nie ujawnił takich powiązań obu oskarżonych, śladów prowadzenia tego typu działań, zaplecza do tak intensywnej działalności przestępczej. Ujawnione osoby, którym przy okazji innych postępowań udało się udowodnić dysponowanie częściami od samochodów skradzionych w niniejszej sprawie, nie obciążły w żaden sposób oskarżonych. W tym zakresie postępowanie dowodowe postępowania przygotowawczego mające na celu wyjaśnienia okoliczności sprawy razi brakiem czynności wykrywczych odnośnie sposobu postępowania z kradzionymi samochodami, co musiało być jednak działalnością na dużą skalę;

- okoliczności tej sprawy podniesione przez skarżącego wskazują, iż może chodzić o większą grupę przestępczą zajmującą się kradzieżą określonych marek samochodów i zbywaniem ich albo ich części (w aktach sprawy, operacyjnie

podejrzewano o to także grupę (...)), co wymaga jednak znacznego zaangażowania organizacyjnego i logistycznego. Zakładany przez prokuratora sposób kradzieży wymagał także przygotowania się do popełnienia tych przestępstw, a więc pozyskiwania i przetrzymywania „modułów” do uruchamiania silników konkretnych pojazdów, a takich możliwości oskarżonym nie udowodniono (poza posiadaniem tego typu urządzeń ujawnionymi w samochodzie V. w czasie czynu XXVI). Powtarzalność logowań telefonów przypisanych oskarżonym w miejscowościach, w których popełniane były kradzieże przedmiotowych samochodów (dane z nawigacji samochodowej odnoszą się do analogicznych okoliczności) może rzeczywiście wskazywać na ich udział w grupie przestępczej, jednakże nie wiadomo kto dysponował tymi telefonami w przypadku każdego z czynów, jaki był udział tej osoby w realizacji znamion kradzieży, jaka była konfiguracja osobowa sprawców (aktualne są rozważania sądu I instancji odnośnie możliwości popełnienia czynów I, II, III tej samej nocy w P. i S. - kradzieży trzech samochodów przez oskarżonych w grupie dwuosobowej czy też dane, iż tylko w niektórych przypadkach oba telefony zalogowały się w miejscowościach przestępstw);

- wiązanie przez prokuratora oskarżonych na podstawie fragmentarycznych logowań ze sprawstwem jest jedynie przypuszczeniem, które nie zostało uprawdopodobnione w sposób przełamujący zasadę domniemania niewinności. Logowania poszczególnych telefonów w miejscowościach, w których następowały kradzieże pojazdów, nie dają obrazu przebiegu tych czynów, nie dają odpowiedzi, kto w nich uczestniczył, jaki był podział ról (jakie było ewentualne usytuowanie oskarżonych w grupie przestępczej), czy (...) lub telefonami nie posługiwały się ewentualnie inne osoby. Wątpliwości przy tym są nieusuwalne, jeżeli zważy się brak dowodów wiążących oskarżonych z miejscami kradzieży lub przedmiotami tych przestępstw, a zwłaszcza gdy negatywne okazały się wszystkie wyniki wszelkich prób dowodowych zmierzające do zindywidualizowania sprawców (do czego szczegółowo odnosił się sąd rejonowy).

Reasumując: wydanie wyroku uniewinniającego pozostaje pod ochroną art. 7 kpk nie tylko wtedy, gdy wykazano niewinność oskarżonego, ale i wówczas, gdy nie udowodniono, że jest on winny popełnienia zarzucanego mu czynu. Przy czym w tym drugim wypadku wystarczy, że twierdzenia oskarżonego, negującego sprawstwo, nie zostaną skutecznie obalone, nawet jeśli wskazywana przez niego wersja może wydawać się mało prawdopodobna (por. postanowienie SN z dnia 18 grudnia 2008 roku, V KK 267/08, Biul. PK 2009/ 2/ 66).

Sąd merytoryczny wyczerpał istniejące możliwości dowodowe oraz dokonał też analizy całokształtu zebranych dowodów w ich wzajemnym powiązaniu, z dbałością o odzwierciedlenie ich treści i obiektywizm wniosków co do sprawstwa oskarżonych.

Apelacja kwestionuje stanowisko sądu z pozycji tylko z pozycji niektórych dowodów pośrednich oraz własnych subiektywnych ocen wymowy przeprowadzonych na rozprawie dowodów, przy wybiórczym i subiektywnym ujęciu

ich zakresu, charakteru i treści; poza rozważaniami skarżącego pozostała cała gama dowodów, które nie potwierdzały sprawstwa oskarżonych.

Podniesione wyżej okoliczności, a także inne wskazane w motywach zaskarżonego wyroku dały jednak sądowi merytorycznemu podstawę do poczynienia ustaleń faktycznych odnośnie zanegowania sprawstwa R. Ź. (2) i B. S. w części uniewinniającej wyroku.

Z tych wszystkich względów sąd okręgowy orzekł, jak w sentencji; na podstawie przepisów powołanych w wyroku rozstrzygnął o kosztach sądowych za postępowanie odwoławcze.